תלמוד בבלי · ראשונים · ריי״ף · מפרשים · השגות הראב״ד

השגות הראב"ד בבא בתרא

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

השגות הראב"ד בבא בתרא

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/השגות-הראבד-בבא-בתרא/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף לח. 4
דף מא. 4
דף מב. 5
דף מח. 5
דף נח: 6
דף ע. 6
דף ע: 6

דף לח.

כתב רב אלפס ז"ל ואפסיקא הלכתא בהדיא כר' עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר: כתב הראב"ד ז"ל הלכך ב' אילנות יש להם קרקע לא שנא מכר קרקע ושייר אילנות לא שנא מכר אילנות ושייר קרקע לפניו. ואי נפלו נמי הדר נטע ליה. אבל אילן אחד אין לו קרקע כשמכר אילן ושייר קרקע לפניו ואם מכר קרקע ושייר אילן לפניו יש לו קרקע ואפי' לר"ע דאי לא אמר ליה עקור אילנך שקול וזיל. כלומר תיכף שימות יאמר לו עקרהו ולך ואין אדם רוצה להתבזות בכך ועל דעת נן לא מכר. הלכך כיון שיש לו רשות לשהותו שם כל זמן שיעמוד האילן. ממילא נקנה לו מקומו לכל ימי עולם לפי שאין דרך האילן ליפול מאליו הלכך כי נפיל נמי הדר נטע ליה:

דף מא.

כתב הרב אלפס ז"ל וליחוש דלמא מסקא ארעא שרטון וכו' עד וכן אמר ר' יוחנן יקוץ: כתב הראב"ד ז"ל תמה אני למה הניח הרב שלא הזכיר דברי רב נחמן שאמר נקטינן דקל אין לו גזע ופריש רב פפא לפי שאין לו גזע כלומר אין דרכן להוציא ענפים אלא מראשו או משרשיו ואם ראית ענף יוצא מגזעו דע כי משרשו היה ונתגלה שרשו עד שנראה בו כגזע והרי הוא לבעל הקרקע כאילן אחד לר"ע וכשנים לרבנן ואולי מפני שסבר הרב כי לר"ע אפי' לאילן אחד יש לו קרקע. והעד על סברתו זאת שכן הניח פ' ח"ה מימרא דנהרדעא דאמרי האי מאן דזבין דיקלא לחבריה קני ליה משפוליה עד תהומא ומוקי לה רבא בבא מחמת טענה הא לאו הכי מצי אמר ליה כורכמא רשקא זביני לך עקור כורכמך וזיל. ונראה כי הוא סובר בזה שאפי' לא בא מחמת טענה יש לו עד התהום ואפי' בדקל אחד. מ"מ אין סברתו נכונה בזה כי אין לדחות סוגיא מוכחת בכלל זה ומלתא דרב נחמן דאמר נקטינן וסוגיא דנהרדעי יעידו נגדו. ואם יטעון עלינו טוען כיון דאמר ר"ע מוכר בעין יפה מוכר לשני אילנות אע"ג דמזדרע ביניהו יש להן קרקע א"כ אפי' אילן אחד נמי. נשוב ונאמר ב' אילנות חשיבי אילן אחד לא חשיב מידי דהוה אתלתא היגי דמייאתא דאע"ג דלא מזדרע ביניהו כיון דלא חשיבי לית להו קרקע ואשכחן נמי לר"מ דס"ל הכי שנים יש להם קרקע אחד אין לו קרקע. וכיון דאיכא תנא דס"ל הכי וסוגיא נמי הכי אזלא לית לן למדחי סוגיא בכדי:

דף מב.

כתב הרב אלפס ז"ל חזינן לגאון דקא מוקים להא דרב חסדא לענין וכו' עד מי שהוטל עליו ידו על העליונה:

כתב הראב"ד ז"ל הטעם הזה לא יועיל ולא יציל. ומה יעשה הרב ז"ל במה שהקשו על רב חסדא דלמא דרב חסדא תרוייהו מצי הדרו בהו ומתני' היינו טעמא כו' והיאך יקשו דבר שאינו לשום אדם. אלא ודאי עיקר וברור כמו שפי' גאון ז"ל דברי רב חסדא בנתינת מעות בלבד בלא משיכה וגבי מי שנתאנה אין עליו אפי' מי שפרע ויכול לחזור בו שלא אמרו מי שפרע אלא בזמן שהמקח שוה וחזר בו אחד מהם. וקא נגעי הא מלתא במה שאמרו פ' איזהו נשך ותהוי נמי ר' שמעון אומר דאמר ר' שמעון בחד תרעא בתרי תרעה מי אמר כו'. ואשמעי' רב חסדא דאע"ג דדמיא הא מלתא לבטול מקח דאיכא צד חזרה ה"מ לגבי מי שנתאנה. אבל לגבי המאנה ליכא דין תורה ואם חוזר בו מקבל מי שפרע כדין כל מכר בעלמא מהאי טעמא דאמר ליה אי לאו אוניתן כו'. ומסתייע רב חסדא ממתני' שהרי יפות ונמצאו רעות כיון דאיכא שמי השם כביטול מקח דמי ואיכא דין חזרה אפי' בפחות משתות ואפי' הכי לוקח יכול לחזור בו ולא מוכר מאי טעמא לא משום דאמר ליה אי לא אוניתן לא מצית הדרת בך ש"מ. ואם תאמר רב חסדא אטו לית ליה ביטול מקח שניהם חוזרים אית ליה. מיהו דוקא היכא דאמר ליה הב לי אוניתאי מצי האיך למימר ליה לא יהיבנא אלא הדרנא בי אבל אי מקבל עליה אוניתיה והאיך בעי למהדר ביה לא מצי למהדר ביה מהאי טעמא דרב חסדא. ואקשו עליה דרב חסדא ממאי דלמא דרב חסדא תרוייהו מצי הדרי בהו. כלומר כל היכא דאיכא דין חזרה בלא מי שפרע כיון דדמי לביטול מקח תרוייהו הדרי בהו ומתני' לאו כבטול מקח דמי דליכא שנוי השם דאורחיה דמוכר למימר יפות אני מוכר לך והלוקח אורחיה למימר רעות הן אלא מתני' משום כדי אונאה וקסבר מי שהוטל עליו ידו על העליונה ויש אצלי בשמועה זו פירוש מרווח ובפי' המשנה לדעת רב חסדא ולדעת המקשה. וקי"ל כרב חסדא:

דף מח.

כתב הרב אלפס ז"ל איתמר המוכר חבית יין לחבירו והחמיצה כו' עד כי לא אמר ליה למקפה:

כתב הראב"ד ז"ל לא מחוורא לי הא מלתא. חדא דשמואל תוך ג' ימים פליג דליכא למימר ליה ללוקח לא איבעי לך לשהויי. ועוד דכיון דטעמיה דשמואל משום דחמרא אכתפא דגברא שוור. כלומר נדנוד היין בהולכת הכתף גרם לו להחמיץ אע"ג דא"ל למקפה מצי

למימר ליה הולכת הכתף גרמה לו ואין המוכר חייב באחריותו. ומלתיה דר' יוסי בר' חנינא כשהחמיץ באוצר. אי נמי דאמטיוה בתרי באגדא דלא משתוור. ושמעתיה דרבא נמי כיון דמקבל ליה אדעתא דממטי ליה אפריתיה דבלשפט אדעתא דהכי זבניה ניהליה דכל גוונא דמתרמי ליה נמטייה בין אכתפא בין אכדא דכיון דאורחא רחקא הוא לא מתרמי ליה אגרא כל שעתא הלכך כי החמיץ החמיץ למוכר. ושמעתא דחטואה נמי כגון דאמטייה במוט לאחוריו אי נמי בתרי באגדא מש"ה כי תקף אפלגא מקבל עליה מוכר:

דף נח:

כתב הרב אלפס ז"ל ודוקא היכא דליכא בכור וכו' עד לא אמר כלום כדתנן ריבה לאחד כו':

כתב הראב"ד ז"ל זו אינה ראיה כלל דהאי מתני' רבנן קתני לה דהא קתני בגווה ריבה לא' ומיעט לא' דמשמע אפי' חלק פשיט אינו יכול למעט בלשון ירושה. ועל כרחך הא מני רבנן היא אלא מברייתא ומקושיא דאביי איכא למשמע להא מלתא:

דף ע.

כתב הרב אלפס ז"ל הא דאמר רבא מתנת ש"מ כירושה שויוה כו' ליתא במתנה במתנת יורש בלחוד וכו':

כתב הראב"ד ז"ל אלהים יודע שאין דעתי נוחה בפי' הזה ואם במתנת יורש בלחוד הוא דקאמר הכי אבל גר דעלמא קני הרי רב מרי בריה דאיסור כגר בעלמא דמי שהרי אינו ראוי ליורשו. ואם נאמר כיון שהוא בנו כוונתו לשם ירושה היא וכן כל דעת מוריש אע"פ שנותן בלשון מתנה כוונתו לשם ירושה א"כ פעמים שיש ליורש הפסד בדבר זה במקום שיש שם בכור דבעינן לשון מתנה ומה יקשה עלינו אם נאמר שלא תקנו מתנת ש"מ אלא לאדם שהוא בתורת ירושה מורישו ואפי' הוה נכרי אבל גר שאינו כן לא תקנו לו ודברי רבא כפשוטן:

דף ע:

כתב הרב אלפס ז"ל אמר מטלטלי לפלניא כו' עד לבר מחיטי ושערי:

כתב הראב"ד ז"ל וכ"ש יין ושמן ודבש וכל שאר אוכלין והאי דנקט חיטי ושערי רבותא קאמר אע"פ שהם נוחים לטלטל יותר משאר אוכלין. ואם אמר כל מטלטלאי לפי דעתי

שאר אוכלין אינן בכלל אלא חיטי ושערי בלחוד. אבל אם אמר נכסי לפלוני יש בלשון הזה כל אוכלין כדתנן המקדיש נכסיו והיו בהם יינות ושמנות וסלתות ועופות כו':
כל המטלטל אפי' ריחים התחתונה:
כתב הראב"ד ז"ל אומר אני דוקא כל דמטלטל בעיניה כגון ריחים אבל כל דבר שאינו מטלטל כמו שהוא אא"כ סותרים אותו אין זה בכלל כל דמטלטל כי לא אמרו אלא דמטלטל אבל נסתר ומטלטל לא אמרו. הלכך שידה תיבה ומגדל או כגון אותם המגורות של תבואה שקורין אוריש שנעשים מנסרים הרבה ואין זזין ממקומם אא"כ נסתרים אינן נכנסים בכלל זה. וזה כלל גדול בדין:
סליקן להו השגות הראב"ד ממסכת בבא בתרא